

ГОСПОДАРСЬКА ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ ОФШОРНИХ КОМПАНІЙ: ОСНОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ВИЗНАЧАЛЬНІ ОЗНАКИ

Єремєєв Андрій Валерійович,

ORCID: 0000-0003-1684-3021

аспірант II курсу

Донецького державного університету внутрішніх справ

У статті досліджуються особливості господарської правосуб'єктності офшорних компаній. Дослідження охоплює визначення й аналіз основних ознак господарської правосуб'єктності. Зокрема, зроблено висновок, що господарська правосуб'єктність офшорних компаній передбачає: позитивні для самої компанії заохочувальні елементи – додаткові пільги та можливості (надаються країною місця реєстрації з метою приваблення інвестицій у власну економіку); негативні для компанії обмежувальні елементи (встановлюються країною місця реєстрації для захисту вітчизняних суб'єктів господарювання, а також встановлюються країнами, в яких офшорна компанія фактично здійснює господарську діяльність для захисту власних економічних систем від можливих зловживань та протиправних дій). Виділено такі найбільш специфічні ознаки господарської правосуб'єктності офшорних компаній: 1) спрощений порядок виникнення (створення компаній з офшорним статусом здійснюється у спрощеному режимі встановленому законодавством відповідної офшорної юрисдикції); 2) тотальне обмеження господарської правосуб'єктності у юрисдикції, в межах якої проведено створення та реєстрацію офшорної компанії; 3) наявність додаткових пільг та можливостей, зумовлених офшорним статусом компанії (спрощений порядок звітності, податкові пільги, вищий рівень захисту комерційної таємниці, конфіденційність інформації про засновників та кінцевих бенефіціарів компанії тощо); 4) обмеження господарської правосуб'єктності офшорної компанії у країні, в якій така компанія провадить свою господарську діяльність. Щодо останньої ознаки виокремлено дві підознаки: 4.1) заборона для офшорних компаній здійснювати окремі види діяльності та господарські операції; 4.2) встановлення у зв'язку зі здійсненням господарської діяльності та господарських операцій додаткових вимог як для самої офшорної компанії, так і для її можливих контрагентів. Також у статті приділено увагу обмеженням господарської правосуб'єктності офшорних компаній, визначеним чинним законодавством України (у сфері страхової, банківської діяльності тощо), розглянуто та проаналізовано основні з таких обмежень.

Ключові слова: господарська правосуб'єктність, компетенція, правоздатність, офшорна компанія, суб'єкт господарювання.

Yeremeyev Andriy. Economic and legal personality of offshore companies: main peculiarities and definitive features

The article studies the features of economic personality of offshore companies. The study covers the definition and analysis of the main features of economic and legal personality. In particular, it was concluded that economic and legal personality of offshore companies includes: positive incentives for a company itself – additional benefits and opportunities (provided by the country of registration in order to attract investment in its own economy); negative restrictive elements for a company (set by the country of registration to protect domestic entities, as well as set by the countries, where an offshore company actually operates to protect its own economic systems from possible abuse and wrongdoing). The following most specific features of economic and legal personality of offshore companies are highlighted: 1) simplified procedure of creation (creation of companies with offshore status is carried out by a simplified method established by the legislation of the relevant offshore jurisdiction); 2) total restriction of economic and legal personality in the jurisdiction, within which the creation and registration of an offshore company was carried out; 3) availability of additional benefits and opportunities due to the offshore status of a company (simplified reporting procedures, tax benefits, higher level of protection of trade secrets, confidentiality of information about founders and ultimate beneficiaries of the company, etc.); 4) restriction of the economic and legal personality of an offshore company in the country, where

such a company conducts its business activities. Regarding the latter feature, there are two sub-features: 4.1) prohibition of offshore companies to carry out certain activities and business operations, 4.2) establishment due to the implementation of business activities and additional requirements for business operations for an offshore company and its potential counterparties. The article also pays attention to the restrictions on the economic and legal personality of offshore companies, defined by the current legislation of Ukraine (in the field of insurance, banking, etc.), considers and analyses the main of such restrictions.

Key words: *economic and legal personality, competence, legal capacity, offshore company, business entity.*

Вступ. Категорія правосуб'єктності належить до основоположних категорій теорії права і визначає саму здатність певного суб'єкта бути учасником правових відносин. Поняття правосуб'єктності нерідко вживається у нормативно-правових актах, але безпосереднього легального визначення цього поняття чинне законодавство не містить, що зумовлює потребу у подальших доктринальних дослідженнях відповідної правової категорії як в межах теорії права загалом, так і в контексті окремих конкретних галузей права. Особливо актуальним є дослідження в межах господарського права категорії господарської правосуб'єктності, визначення, складові елементи та основні ознаки якої залишаються вельми дискусійними. Важливим також є дослідження особливостей господарської правосуб'єктності різних видів суб'єктів господарювання. В умовах розвитку ринкової економіки, посилення явищ економічної глобалізації та появи на теренах вітчизняного ринку великої кількості іноземних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності особливий науковий інтерес становить дослідження правових особливостей та визначальних ознак господарської правосуб'єктності офшорних компаній – господарських організацій, що створені у світових офшорних юрисдикціях на пільгових умовах для здійснення господарської діяльності поза межами юрисдикцій місця реєстрації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми господарської правосуб'єктності досліджувалися значною кількістю вчених, таких як О.В. Гарагонич, С.М. Грудницька, В.С. Мілаш, В.А. Січеволк, В.С. Щербина та ін. Однак вивченню господарської правосуб'єктності офшорних компаній, її ознак та особливостей не було приділено суттєвої уваги. Вітчизняні дослідження, присвячені господарській

правосуб'єктності офшорних компаній, фактично відсутні.

Мета статті полягає в аналізі основних особливостей та визначальних ознак господарської правосуб'єктності офшорних компаній.

Виклад основного матеріалу. Однією з основоположних, фундаментальних категорій теорії права є поняття правосуб'єктності, під якою у загальному сенсі розуміється можливість і здатність особи бути суб'єктом правовідносин з усіма правовими наслідками [1, с. 340]. Категорія правосуб'єктності належить до числа ключових, методологічних у правовій науці [2, с. 65]. Як відомо, правосуб'єктність поділяється на кілька різновидів і може бути загальною, галузевою та спеціальною. Загальна правосуб'єктність розглядається як здатність особи бути суб'єктом права взагалі, при цьому питання про загальну правосуб'єктність у теорії права зводиться до того, чи визнає певний правопорядок конкретних осіб суб'єктами права [3, с. 77]. При цьому вважається, що поняття «загальна правосуб'єктність» є радше «чистою» доктринальною величиною, модельною правовою конструкцією, ніж тим вербальним концептом, яким охоплюється реальний об'єкт правового життя [4, с. 157]. Якщо галузева правосуб'єктність визначається як здатність особи бути учасником правовідносин тієї чи іншої галузі права, то спеціальна правосуб'єктність розглядається як здатність особи бути учасником тільки відповідного кола правовідносин у межах однієї галузі права [3, с. 78]. Господарська правосуб'єктність передбачає здатність особи бути учасником господарських правовідносин, що виникають у процесі безпосереднього здійснення господарської діяльності, у тому числі з приводу встановлення організаційних зв'язків між елементами господарської інфраструктури

[3, с. 78]. Господарська правосуб'єктність є юридичною ознакою суб'єкта господарського права і являє собою сукупність загальних юридичних можливостей із безпосередньої або опосередкованої участі в господарській діяльності шляхом набуття відповідних прав і обов'язків [5, с. 137]. Господарська правосуб'єктність є визначальною, домінуючою ознакою, що характеризує правовий статус суб'єкта господарювання, суб'єкта господарського права [6, с. 39; 7, с. 7].

Повнота правосуб'єктності в різних суб'єктів господарського права не однакова [5, с. 137]. Для суб'єктів господарювання, наприклад, вона реалізується в більшості інститутів господарського права [5, с. 137]. А для органів державної влади і місцевого самоврядування вона обмежена напрямками ведення публічних справ у сфері господарювання [5, с. 137]. У свою чергу обсяг правосуб'єктності (прав та обов'язків) у суб'єктів господарювання залежить від низки чинників, зокрема від правового титулу майна (право власності, право господарського відання, право оперативного управління, право оперативно-господарського використання), від основного виду діяльності та відповідно – можливості чи неможливості здійснювати інші види господарської діяльності (спеціальна правосуб'єктність і відповідно можливість здійснювати лише окремі види діяльності характерна, наприклад, для інститутів спільного інвестування, комерційних банків, страхових компаній, фондів бірж) [8, с. 71].

Нині констатується відсутність у юридичній літературі єдиної усталеної думки щодо визначення господарської правосуб'єктності, що може бути пов'язано із складністю самого явища правосуб'єктності, змістовне навантаження якого зазнає істотного впливу у зв'язку зі змінами у соціально-економічному розвитку країни [2, с. 73]. Структура категорії правосуб'єктності також залишається спірною. На доктринальному рівні пропонуються одно-, дво-, три-, чотири і навіть п'ятиелементна структура правосуб'єктності [2, с. 73–74]. Спірним є і співвідношення господарської правосуб'єктності із господарською компетенцією. Господарський кодекс України поняття господар-

ської правосуб'єктності не містить. Проте, розкриваючи поняття суб'єкта господарювання, Господарський кодекс України [9] (частина 1 статті 55) визначає господарську компетенцію як сукупність господарських прав і обов'язків. О.В. Гарагонич найбільш вдалою вважає структурування господарської правосуб'єктності, яка у якості елементів включає господарську компетенцію і господарську правоздатність [2, с. 78]. Господарська компетенція – це елемент господарської правосуб'єктності, зміст якого складають господарські права та обов'язки, встановлені законодавством та установчими документами для суб'єктів господарського права певного виду [10, с. 96]. При цьому до складу господарської компетенції включаються: коло питань, які може вирішувати та чи інша господарська організація; обов'язки, що покладаються законом на певну господарську організацію; форми відповідальності за порушення закладених законом обов'язків; способи захисту порушених прав [2, с. 75–76]. Господарська правоздатність як другий елемент господарської правосуб'єктності – це здатність господарської організації мати права та обов'язки, які безпосередньо законом не встановлені, але необхідні для виконання господарською організацією покладених на неї функцій і завдань [2, с. 76].

На думку С.М. Грудницької, господарська правосуб'єктність є категорією, що охоплює всі права й обов'язки господарюючого суб'єкта у їх цілісній динамічній сукупності [11, с. 54]. У складі господарської правосуб'єктності С.М. Грудницька розрізняє: об'єктивні права й обов'язки, суб'єктивні права й обов'язки, компетенцію, повноваження, правоздатність, статусні права й обов'язки (правовий статус), поточні права й обов'язки [11, с. 56]. При цьому господарська правосуб'єктність вважається найбільш широким поняттям, яке включає в себе всі права та обов'язки суб'єкта господарювання, основний блок яких становить господарська компетенція, у склад якої у якості основного повноваження входить господарська правоздатність [11, с. 56–57]. Правоздатність суб'єктів господарської діяльності трактується як об'єктивно-суб'єктивне господарське повноваження, що виникає на

основі засновницького договору держави та ініціаторів заснування права й обов'язку заснованого суб'єкта господарської діяльності вступати в господарські відносини [11, с. 56].

Виникнення господарської правосуб'єктності господарської організації зумовлене створенням такої організації як юридичної особи. Господарська правосуб'єктність господарської організації ґрунтується на цивільній правоздатності юридичної особи. Так, відповідно до частини 4 статті 91 Цивільного кодексу України [12] цивільна правоздатність юридичної особи виникає з моменту її створення і припиняється із дня внесення до єдиного державного реєстру запису про її припинення. З виникненням цивільної правоздатності юридичної особи пов'язане і виникнення її господарської правосуб'єктності як господарської організації, що зумовлює можливість участі новоствореної організації у господарських правовідносинах. Загалом створення нової господарської організації є результатом юридичного складу, кожен з елементів якого призводить у кінцевому рахунку до виникнення господарської правосуб'єктності у одного (у разі створення шляхом заснування) або у кількох (створення шляхом реорганізації існуючої господарської організації у формі виділу чи поділу) суб'єктів господарювання [13, с. 25–26]. Конкретний зміст юридичного складу, що призводить до створення господарської організації, сукупність взаємопов'язаних елементів, які такий склад утворюють, залежить від виду створюваної господарської організації, її організаційно-правової форми та способу її створення.

Також виникнення спеціальної господарської правосуб'єктності, пов'язаної із можливістю участі у певних господарських відносинах, може бути зумовлене виконанням деяких додаткових вимог. Так, додатково можуть вимагатися: 1) легалізація (отримання ліцензій, різних дозволів тощо) суб'єкта господарювання і призначення (обрання) директора (виконавчого органу); 2) отримання спеціальних дозволів для здійснення певного виду діяльності; 3) спеціальна державна реєстрація – внесення суб'єктів господарювання до відповідного реєстру суб'єктів господа-

рювання, що надає їм право здійснювати певний вид господарської діяльності.

Міністерством юстиції України також було здійснено спробу надати роз'яснення поняттю господарської правосуб'єктності. Так, у листі Міністерства юстиції України від 05.11.2004 № 19-45-1332 серед іншого було підкреслено, що Господарський та Цивільний кодекси України містять різні підходи до визначення правосуб'єктності суб'єкта господарювання. При цьому підприємства здійснюють свою діяльність відповідно до їхньої мети і предмета діяльності, вказаних у статуті. Водночас можливе виникнення інших прав та обов'язків, прямо не передбачених статутом, але за умови, якщо вони не суперечать чинному законодавству і цілям діяльності цього підприємства [14].

Розвиток ринкової економіки у поєднанні із поступовою глобалізацією світових економічних процесів зумовили появу у вітчизняній економічній системі великої кількості різноманітних господарських організацій, створених не лише в межах України, але й за її межами. Особливу категорію суб'єктів господарювання становлять офшорні компанії. Такі суб'єкти господарювання (за загальним правилом зі статусом юридичної особи) створюються в межах світових офшорних юрисдикцій згідно із національним законодавством відповідних офшорних територій для здійснення господарської діяльності за їхніми межами. Господарська правосуб'єктність офшорних компаній має низку особливостей, що не притаманні іншим господарюючим суб'єктам.

Виникнення господарської правосуб'єктності офшорної компанії зумовлене її створенням та реєстрацією відповідно до законодавства певної держави чи території, що належить до світових офшорних зон. Зміст конкретного юридичного складу, що призводить до створення офшорної компанії, залежить від конкретної офшорної країни чи території та визначається її національним законодавством. Загалом порядок створення офшорної компанії є значно спрощеним порівняно із порядком створення звичайної юридичної особи у неофшорних країнах. Задля залучення максимальної кількості інвестицій офшорні юрисдикції намагаються створити

найбільш сприятливі умови для реєстрації компаній, які в перспективі не будуть здійснювати господарську діяльність на їхній території. Водночас під тиском міжнародної спільноти, що прагне до боротьби з економічними злочинами на кшталт відмивання коштів, одержаних злочинним шляхом, фінансування міжнародного тероризму тощо офшорні юрисдикції поступово підвищують вимоги до компаній, що реєструються на їхній території.

Загалом господарська правосуб'єктність офшорних компаній у неофшорних державах і, зокрема, в Україні характеризується чітким обмеженням як щодо здійснення господарської діяльності в місці реєстрації самої компанії, так і обмеженнями, що пов'язані з офшорною належністю відповідної компанії. Офшорні компанії, зареєстровані на території однієї із світових офшорних зон, як правило, можуть здійснювати господарську діяльність лише поза межами юрисдикції місця реєстрації компанії. Дозволяючи пільгову реєстрацію компаній на своїй території, офшорні країни, однак, дбають про захист справжніх вітчизняних суб'єктів господарювання від суб'єктів, які лише формально – заради пільгового статусу – створюються на відповідній території. Фактично спрощений порядок утворення суб'єкта господарювання та його пільговий правовий статус надаються офшорними зонами лише в обмін на відмову від здійснення господарської діяльності на власній території. Не порушуючи внутрішній економічний режим, світові офшорні зони як би продають компанії «на експорт». Призначення компанії для здійснення господарської діяльності за межами місця реєстрації є необхідною визначальною ознакою офшорної компанії й охоплює кілька аспектів [15, с. 54]. Водночас держави, на території яких офшорні компанії фактично провадять господарську діяльність, також встановлюють низку обмежень щодо господарської правосуб'єктності офшорних компаній, прагнучи запобігти ймовірними економічним порушенням з боку офшорних компаній, а також захистити власну економічну систему, вітчизняних товаровиробників та споживачів.

Таким чином, господарська правосуб'єктність офшорних компаній хоча

і набувається у дещо спрощеному порядку, однак є обмеженою. Оскільки одержуваний офшорною компанією пільговий правовий статус може бути використаний у неправомірних цілях господарська правосуб'єктність офшорної компанії обмежується для захисту економічних систем і території місця реєстрації компанії і тих країн, в яких така компанія буде провадити свою діяльність. Обмеження господарської правосуб'єктності офшорної компанії є свого роду «платою» за спрощений порядок набуття такої правосуб'єктності та можливість одержання низки пільг, передбачених офшорними юрисдикціями.

Узагальнено, що серед найбільш специфічних ознак господарської правосуб'єктності офшорних компаній можливо назвати такі:

1) спрощений порядок виникнення – створення компаній з офшорним статусом здійснюється у спрощеному (пільговому) режимі, встановленому законодавством відповідної офшорної юрисдикції;

2) тотальне обмеження господарської правосуб'єктності у юрисдикції, у межах якої проведено створення та реєстрацію офшорної компанії – фактично у офшорної компанії відсутня можливість здійснювати господарську діяльність в межах місця її реєстрації; наявність обмеженої господарської правосуб'єктності в місці реєстрації, як правило, пов'язана лише із можливістю утримання певної господарської інфраструктури, розташування офісу компанії, ведення бухгалтерської звітності та інших дій, що спрямовані на забезпечення господарської діяльності в інших юрисдикціях;

3) наявність додаткових пільг та можливостей, зумовлених офшорним статусом компанії, – в обмін на заборону здійснення господарської діяльності в місці реєстрації офшорній компанії надається низка пільг і переваг порівняно з компаніями, які не мають офшорного статусу (спрощений порядок звітності, податкові пільги, вищий рівень захисту комерційної таємниці, конфіденційність інформації про засновників та кінцевих бенефіціарів компанії тощо);

4) обмеження господарської правосуб'єктності офшорної компанії у країні, в якій така компанія провадить свою господарську діяльність, – ступінь такого обмеження залежить від національного

законодавства конкретної країни; передусім для офшорних компаній можуть обмежуватися найбільш економічно важливі для країни операції, а також діяльність, яка, на думку законодавця відповідної країни, може використовуватися для відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування міжнародного тероризму та інших злочинних дій (банківська, страхова тощо).

Остання ознака також може бути умовно розділена на дві відносно самостійні підознаки: 4.1) заборона для офшорних компаній здійснювати окремі види діяльності та господарські операції; 4.2) встановлення у зв'язку зі здійсненням господарської діяльності та господарських операцій додаткових вимог як для самої офшорної компанії, так і для її можливих контрагентів.

Обмеження стосуються господарської правосуб'єктності загалом. Обмеження господарської правосуб'єктності передбачає накладення законодавчих обмежень у сфері господарювання на окремі елементи, що входять до складу поняття правосуб'єктності. Насамперед зазнає безпосередніх обмежень господарська компетенція офшорної компанії. Така компетенція є вужчою порівняно з господарською компетенцією компаній неофшорних. Також обмеження стосуються й інших елементів, що можуть розглядатися як складники правосуб'єктності, таких як об'єктивні права й обов'язки, суб'єктивні права й обов'язки, повноваження, статусні права й обов'язки (правовий статус), поточні права й обов'язки, а також правоздатність.

Характер обмежень господарської правоздатності як одного з основоположних елементів правосуб'єктності буде залежати від змісту поняття правоздатності, яке буде взяте за основу аналізу і дослідження. Проте узагальнено, з певною часткою умовності можна стверджувати, що господарська правоздатність офшорних компаній, на відміну від господарської компетенції таких компаній, більшою мірою обмежується юрисдикцією місця створення офшорного суб'єкта господарювання, ніж юрисдикціями, в яких такий суб'єкт провадить свою діяльність.

Чинне законодавство України також передбачає низку заборон та обмежень

щодо можливості здійснення офшорними компаніями господарської діяльності. Зазвичай офшорні компанії розглядаються як ненадійні контрагенти та суб'єкти, від яких зі значною часткою імовірності можливо чекати порушень законодавства, тому для таких компаній може обмежуватися доступ до господарської діяльності в тих сферах, які національний законодавець вважає найбільш значущими та вразливими до порушень і зловживань. Так, для офшорних компаній може обмежуватися страхова, банківська та інша діяльність тощо.

Відповідно до статті 2 Закону України «Про страхування» [16] страховик-нерезидент має право здійснювати страхову діяльність в Україні лише за визначених умов. Серед іншого однією із необхідних умов за статтею 2 Закону України «Про страхування» (пункт 5) є невключення держави, в якій зареєстрований страховик-нерезидент до переліку офшорних зон, визначеного згідно із законодавством України. Незважаючи на те, що пункт 5 вищезазначеної статті прямо забороняє здійснювати страхову діяльність в Україні страховикам-нерезидентам, зареєстрованим на території офшорних зон, перелік яких визначено законодавством України, проте й інші вказані вище пункти спрямовані, серед іншого, на недопущення до здійснення страхової діяльності в Україні суб'єктів господарювання – нерезидентів, зареєстрованих на території світових офшорних зон (у тому числі таких офшорних зон, які не визнані вітчизняним законодавством як офшорні, але за міжнародними стандартами та по факту такими є).

Аналогічно статтею 2 Закону України «Про страхування» [16] також встановлено обмеження, які не дозволяють офшорним суб'єктам господарювання – страховикам відкривати в Україні свої філії. Зокрема, страховик-нерезидент має право на відкриття філії в Україні лише за відповідності визначеним умовам. Так, передбачено, що держава, в якій зареєстрований страховик-нерезидент, не має належати до держав, які не беруть участі в міжнародному співробітництві у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму, а також співпрацює із

Групою з розроблення фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF); за страховою діяльністю відповідно до законодавства країни реєстрації страховика-нерезидента має здійснюватися державний нагляд; між Україною та країною, в якій зареєстрований страховик-нерезидент, повинно бути укладено міжнародний договір про запобігання податковим ухиленням та уникнення подвійного оподаткування; страховик-нерезидент розташований на території країн або окремих територій, які не мають офшорного статусу згідно з рішенням Організації економічного співробітництва та розвитку ООН, або на території інших країн, якщо неофшорний статус такого страховика підтверджений висновком відповідної торгово-економічної місії тощо.

Встановлена Законом України «Про страхування» [16] сукупність вимог, лише за умови відповідності яким страховик-нерезидент може здійснювати в Україні страхову діяльність, у тому числі через відкриття філії, безпосередньо обмежує господарську правосуб'єктність офшорних компаній у відповідній сфері. Під такі обмеження підпадають і компанії, створені в межах територій, що фактично є офшорними зонами, але законодавством України до офшорних зон не віднесені.

Закон України «Про банки і банківську діяльність» [17] хоча і не містить безпосередньої прив'язки до терміна «офшор», проте визначає низку обмежень фактично саме для офшорних суб'єктів господарювання. Так, статтею 24 Закону України «Про банки і банківську діяльність» [17] серед умов, за яких іноземний банк має право на відкриття в Україні філії, передбачає, що (1) до держави, в якій зареєстровано іноземний банк, мають бути відсутні суттєві застереження з боку відповідних міжнародних органів щодо виконання нею міжнародних стандартів у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму; (2) банківський нагляд у державі, в якій зареєстровано іноземний банк, відповідає Основним принципам ефективного банківського нагляду Базельського комітету з питань банківського нагляду; (3) між Національним банком України та орга-

ном банківського нагляду держави, в якій зареєстровано іноземний банк, укладено угоду про взаємодію у сфері банківського нагляду, гармонізації їх принципів та умов. Відповідні умови також безпосередньо обмежують можливості класичних офшорних компаній щодо здійснення банківської діяльності в Україні.

Прикладом непрямого обмеження щодо офшорних компаній може слугувати передбачене чинним Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [18] встановлення високого ризику ділових відносин та фінансових операцій без встановлення ділових відносин за участі офшорних суб'єктів. Відповідно до частини 5 статті 7 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [18] суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний встановити високий ризик ділових відносин (фінансової операції без встановлення ділових відносин), зокрема стосовно клієнтів, місцем проживання (перебування, реєстрації) яких є держава, віднесена Кабінетом Міністрів України до переліку офшорних зон; клієнтів, місцем проживання (перебування, реєстрації) яких є держава (юрисдикція), що не виконує чи неналежним чином виконує рекомендації міжнародних, міжурядових організацій, задіяних у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення; іноземних фінансових установ з якими встановлюються кореспондентські відносини (крім фінансових установ, зареєстрованих у державах – членах Європейського Союзу, державах – членах Групи з розроблення фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей) тощо.

Встановлення високого ризику ділових відносин або окремої фінансової операції без встановлення ділових відносин також за своїм змістом є обмежувальним заходом щодо офшорних суб'єктів господарювання.

Висновки. Офшорна компанія як особливий різновид господарської організації характеризується низкою особливостей господарської правосуб'єктності. Господарська правосуб'єктність офшорних компаній передбачає: а) позитивні для самої компанії заохочувальні елементи – додаткові пільги та можливості (надаються країною місця реєстрації з метою приваблення інвестицій у власну економіку); б) негативні для компанії обмежувальні елементи (по-перше, встановлюються країною місця реєстрації для

захисту вітчизняних суб'єктів господарювання, по-друге – також встановлюються країнами в яких офшорна компанія фактично здійснює господарську діяльність для запобігання економічним втратам, зумовленим розмиванням національної податкової бази та виведенням коштів із країни, а також для запобігання вчиненню економічних злочинних дій – незаконного ухилення від сплати податків, відмивання коштів, одержаних злочинним шляхом, фінансування міжнародного тероризму тощо).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Загальна теорія держави і права: підручник/ За ред. М.В. Цвіка, О.В. Петришина. Харків: Право, 2009. 584 с.
2. Гарагонич О.В. Господарська правосуб'єктність акціонерних товариств: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.04. Київ, 2020. 466 с.
3. Мілаш В.С. Господарське право: курс лекцій: у 2 ч. Ч 1. Харків: Право, 2008. 496 с.
4. Січевлюк В. А. Еволюція категорії «правова суб'єктність» (теоретико-прикладні заходи): монографія. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2020. 462 с.
5. Господарське право: підручник / За ред. О.П. Подцерковного. Одеса: Фенікс, 2018. 612 с.
6. Ментух Н.Ф. Поняття господарської правосуб'єктності. *Адвокат*. 2011. № 2 (125). С. 39–41.
7. Щербина В.С. Суб'єкти господарського права: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 264 с.
8. Господарське право України: підручник: у 2 ч. Ч 1 / О.Б. Андреева та ін. Харків: : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2016. 324 с.
9. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/print> (дата звернення 25.05.2021).
10. Гарагонич О.В. Поняття та ознаки господарської компетенції. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 3. С. 93–96.
11. Грудницкая С.Н. Структура хозяйственной правосуб'єктности предприятий в современной экономике. *Правова держава*. 2011. № 13. С. 51–58.
12. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/print> (дата звернення 25.05.2021).
13. Гарагонич О.В. Юридичний склад, що є підставою виникнення господарської правосуб'єктності при заснуванні акціонерних товариств. *Вісник Академії адвокатури України*. 2015. Том 12. Число 1 (32). С. 21–35.
14. Міністерства юстиції України від 05.11.2004 № 19-45-1332 «Щодо надання роз'яснення стосовно правосуб'єктності підприємства». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1332323-04#Text> (дата звернення 25.05.2021).
15. Єремеев А.В. Пільговий господарсько-правовий статус в обмін на нездійснення господарської діяльності в місці реєстрації – визначальна ознака офшорної компанії. *Правовий часопис Донбасу*. 2020. № 1 (70). С. 64-71.
16. Закон України «Про страхування». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 25.05.2021).
17. «Про банки і банківську діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення 25.05.2021).
18. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 06.12.2019 № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> (дата звернення 25.05.2021).